

מת'קות הפרשה

יו"ל ע"י ישיבת "היים של תורה - לובלין" בראשות הרב הגאון רבי מנחם יאנוע שליט"א

וישלה

מה היה היום הכי שמח של בעל החובות הלכבות?

וישלוו יעקב בלואכים לפניו אל עשו אזויו ארצה שעיר שדה ארום (לב ד) יש לעין בפרשה זו בכמה דברים הטעונים באור. א. בשביל מה הוצרך יעקב לומר לעשו שקים את התרי"ג מצות? ב. מדוע שלח לו בהמות דוקא? ג. מה טמון במה שנשגש לדורון תפלה ומלחמה? ד. מדוע האריכה התורה כל כך במתנות שנתן יעקב לעשו לפרטי פרטים, ואלו גופי תורה נאמרו ברמזי רמזים?

והנה הדבר ברור שאין שום מלה בתורה שנאמרה במיתר חלילה, ופרשה נפלאה זו הנה אכן יסוד לכל אחד בעבודת המדות, ונבאר את דברינו על פי מה שאנו מוצאים אצל דוד המלך ע"ה, שבקש שלא יהרגו את בנו אבשלום והגם שרדף אחריו להרגו, מפיון שהוא השביל שהקב"ה שלח אותו כנסיון עבדו, בכדי לזכר ולרומם את נשמתו על ידי שישכל את הבזיונות מתוך אמונה חזקה בבורא יתברך, ועל כן התפלל בכדי להכניסו לגן עדן אחרי הריגתו, מפיון שבוה הוא השתלם בתכלית טהר הלב והמדות הטובות.

וזה גם הענין שיעקב שלח דורון מבחר מבהמות לעשו, כענין הקרבנות המסמלות על הפרת הטוב, בכדי ללמדנו שצריך להפיר טובה למי שמכעיס ומערים עלינו קשיים ובזיונות, מפיון שהנו שליח מאת הבורא בכדי לרומם ולזכר אותנו.

וידוע מה שכתב הרמב"ם בפרוש המשניות (אבות ד) וזה לשונו הטהור, "ראיתי בספר מספרי המדות, שגשאל לאחד מן החסידים איזה יום שמחת ביותר מכל ימיו?, אמר להם יום שהייתי בספינה במקום נמוך ושפל ביותר בין חבילות הבגדים, וכששכבתי במקומי קם אחד מאנשי הספינה ועשה עלי צרכיו, וחי ה' שלא באבה נפשי למעשהו כלל ושמחתי שמחה גדולה שהגעתי לגבול שלא הכעיסני והכאיבני בזוי הקסר ההוא".

והינו שעבודתנו בעולם לכסף תמיד לענוה והכנעה, ולחיות את כל המעברים, הקשיים והבזיונות שעוברים עלינו, בידיעה שהם נשלחו מאת הבורא להביאנו לתכלית הענוה וההכנעה, ועל כן ראוי לנו לתת מתנות למי שהערים עלינו

קשיים, ועל ידי כן נשאר רגועים ושלמים בכל מצב. ובכדי לזכות לקד עלינו להתבונן עם עצמנו לפני שאנו הולכים ללמד, כיצד אנו מוציאים מהלמוד מדות טובות ענוה והכנעה. וזה ענין התשובה שכתבו בעל הנפש החיים (עץ החיים ז) וכן הבן איש חי, שראוי לכל אחד לעשות תשובה קצרה טרם ללמוד, וזה מחמת שתורה תחלתה גמילות חסדים (סוטה יד.), שלפני הלמוד צריך לעצור דקה ולבקש מהקב"ה, שנוזקח להיות בעלי תשובה אמתיים, ועל ידי כן נהיה בלי קבול לקבל מהתורה הקדושה מדות טובות ואהבת ישראל, וכמו שכתב הגר"א על הפסוק "יערף במטר לקחי" - שהתורה נמשלה למטר המצמיח את מה שזורעים בתוכו, וכשאדם עושה דקה בתחלת כל שעה אזי כל השעה הוא זוכה לעשות את רצון הבורא, וכל שעויותיו הנם תורה ותפלה, וכמו שאמר רבי יוחנן (ברכות כא.) "הלואי שיתפלל אדם כל היום כלו".

ועתה מבאר היטב שלפני שיעקב נגש לעשו, הוא הודיע לו שאינו נחלש מהקשיים והנסיונות, מפיון שהקשיים מוסיפים לו עוד מצות ודרכים נפלאים בעבודת ה', וזה ענין התרי"ג מצות שקבל מלבו, על ידי הצאן והבקר, העבד והשפחה, עם כל המצות שכלולים בהם.

אחר כך נגש יעקב לדורון תפלה ומלחמה, שבתחלה נתן צדקה כענין "אני בצדק אחזה פניך", שבזה שחד את עשו, וכך שחדו בדברים על ידי שקרא לו אדוני, ואחר כך התפלל שיזכה לקיים את תלמודו, וזה הענין של "וילן שם" שלן בעמקה של הלכה כמו שנאמר אצל יהושע, ואחר כך נגש למלחמה שזה קיום המצות בפעל - בעשה טוב ובסור מרע, וכשאכן היה יעקב לבד יצא למלחמה עם שרו של עשו, מפיון שידע שפעת רק ה' עמו, והוא אכן נצח את המלואה, ואחר כך אמר שירה לקב"ה והודה לו על השמש - הן על מה שהיא מאירה, והן על מה ששקעה לו בחרו, שעל ידי כך יש לו את הדעת לעמד בקשיים, ועל כן שלח לו ה' את השמש בכדי שיתרפא.

המורם מכל האמור שמטרת התורה זה גמילות חסדים, מדות טובות, לב טוב והודאה לקב"ה, ובכדי לזכות לקד עלינו לעשות לפני הלמוד תפלה שנוזקח ללמוד על מנת

לְהַגִּיעַ לְקֶדֶד, וְכֵן לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה שֶׁל חֶסֶד אֲפֹלוּ קִטָּן עִם הַזֵּיכָר, וְעַל יְדֵי כֵן לְהַכְנִיחַ בְּתוֹכֵנוּ רִיחַ שֶׁל טְבוּת, וְאִזִּי תוֹרַתְנוּ תִצְמַיֵחַ אֲדָ טוֹב וְחֶסֶד וּבְנֵי אֵי שֶׁהַמְדוּת הִרְעוּת לֹא יִמְצְאוּ מְקוֹם בְּתוֹכֵנוּ כִּלְכָל וְעַקֵּר.

עם מי נילחם יעקב אבינו?

וישלוו יעקב מלאכים לפניו אל עשו אוזיו (לב ד)

יש לעיין בפרשה זו בכמה דברים הטעונים באור א. כתב רש"י מלאכים ממש, וצריך באור אם שלח מלאכים ממש מדוע התירא מעשו? ב. בפרשה הקודמת נאמר ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים, וצריך באור מהו ויפגעו בו? בכדי להבין את הפרשה הזו נקדים כמה שמובא בריש פרשת ויצא שיעקב אבינו יצא מבית אביו ואזי הקב"ה הביאו לארמונו - לבית המקדש, ושם הוא ישן ותוך כדי המלאכים התגרו בו מרב קנאה שהוא זכה לישון בבית ה' ודוקא בזמן שהמלאכים נטפלו לו אזי הקב"ה נגלה עליו ואמר לו אנכי אלוקי אברהם ויצחק אביך - שלא האמינו במלאכים ואני בעצמי שמרתי עליהם וכמו כן בכל זמן ועת אני עמך, וזה מה שיעקב אמר "אכן יש ה' במקום הזה" - שבמקומות הנמוכים ביותר במקום שאין שום גואל ומושיע דוקא אז הקב"ה נמצא ביותר כי ככל שאנו שמים את מבטחנו על הקב"ה לבד בלי שום עוזר ומסיע, אזי ה' משיגה עלינו יותר בפרטיות, ואכן בכל הזמן שיעקב היה בבית לבן הקב"ה הדרוך אותו כיצד להסתדר עם לבן כי בתחלה לא ידעו הכל שלבן רמאי, וזה היה לטובה בכדי שלא ילמדו ממעשיו הרעים ורק בסופו של דבר כאשר לבן התחיל להתגלות עם שקריו וצביעותו, אזי יעקב קרא לשתי נשיו וגילה להם את כל התרמיות של לבן שכל כלו צבוע מתוכו ומכר אותם והחליף את רחל בלאה.

כאשר חזר יעקב מלבן אזי לבן רצה להרגו ושוב הקב"ה שמר עליו ומיד אחר כך כותבת התורה שפגעו בו מלאכי אלקים כי הם קנאו בו ויעקב לא רצה את המלאכים הגם שבאו ללוותו כי יעקב לא רצה להעזר במלאכים כלל, ועל כן שלח אותם לעשו בכדי שילוו אותו ויהיו עמו וזה כחלק מהדורון ששלח לעשו, ובתחלה שלח לו דורון רוחני ואמר למלאכים שיאמרו לעשו שהוא לא צריך את המלאכים כי יש לו שור שזה יוסף הצדיק וחמור שזה יששכר חמור גרם המסמל לשפלות וכן יש לנו עבדים ושפחות שכלנו עבדים ושפחות לפני הקב"ה ורק עליו אנו נשענים ועל כן אני שולח לך את המלאכים מתנה, ברם כאשר שבו המלאכים מעשו ואמרו שעשו לא צריך אותם כי יש לו ארבע מאות איש ואינו זקוק לעזרתם אזי נתירא עשו כי יעקב ידע שהוא יכול על המלאכים אבל כאשר עשו לא רצה אותם נתירא ושלח לעשו מתנות גשמיות בכדי לרכך אותו, וזה מה שיעקב אמר "ויהי לי שור וחמור" - שור כשור שנאמן לבעליו, כמו שכתוב "ידע שור קונוהו", וכן חמור ששניהם עבדים לבעלים, וכמו כן שלח יעקב לעשו שהוא עבד של הקב"ה לבד, וזהו ותריג מצוות שמרתי שתכלית כל המצוות

זה להיות עבד נאמן לקב"ה 'צאן' - זה הבהמות שמביאים בבית המקדש מרב הכרת הטוב לקב"ה, כי בית המקדש זה מקום שהיו כולם מעריכים את כל הטוב שאנו מקבלים מהבורא, ועל כן היו כורעים ומשתחווים שם לפני ה', וזה עבד ושפחה כשם שדוד המלך ע"ה אומר בתהלים אני עבדך בן אמתך.

אחר כך הפריד יעקב את המלאכים ממנו כי המלאכים פחדו מעשיו ברם יעקב לא חשש כי ידע שה' עמו ועל כן אמר אם יבא עשו אל המחנה האחת והכהו - אף אני אכה את המלאכים שעמדו בצד השני כשם שמצינו שיעקב נלחם עם מלאך מיכאל אחר כך התפלל יעקב תפלת מנחה ואמר קטנתי מכל החסדים שלא מגיע מכל החסדים שאתה עושה עמי ומכל האמת זה הקב"ה שחותמו אמת, כי אני רק עם הקב"ה, וזהו ועתה הייתי לשתי מחנות שהבדלתי את המלאכים ממני ואין לי שום עשר מבלעדי הקב"ה, ואני מתחזק בהבטחה שלך שאמרת היטב אטיב עמך, ממך לבד ואפלו מאה פעמים כמו שדרשו חז"ל על השב תשיב והקם תקים וילך שם בלילה הוא - שלך בעמקה של הלכה, כי בזמן שיעקב הולך לישון הוא כורע ברך לפני הקב"ה על כל החסד שעשה עמו עם לבן ועם עשו, אחר כך נתן מנחה לעשו ובזה אמר לו שכל הקרבנות שמביאים בבית המקדש זה מכפר על הגוים, וזה טוב להם ועל כן לא שוה להם להלחם עמו, ומכל מקום שלח לו גם גמלים בכדי לקלקל את הקרבנות של עשו, וכן אנו כשאנו נכנסים למיטה עלינו לומר אני עבדך בן אמתך ולברך ברך לפני הקב"ה בהכנעה ובשפלות של עבד לפני רבו על כל הטוב והחסד שהקב"ה עושה עמנו.

"ויותר יעקב לבדו" - כי בטח בקב"ה שברך אותו שיהיה עמו ובזמן שנשאר יעקב לבד נאבק איש עמו ואיתא במדרש שזה היה מלאך מיכאל וכל זה בכדי שנדע שאי אפשר לסמך על המלאכים כלל וזה גם הסבה שהשליחויות של המלאכים מתחלפת בכדי שלא נטעה שיש להם כח אלא הם שלוחים של הקב"ה ומיכאל רב עם יעקב על הבכורה ועל הברכות ועל כן רצה לעשות את יעקב בעל מום ולמנע ממנו את המשך ההולדה כי בנימין היה צריך להולד - שהבית המקדש בנוי בחלקו, וכשראה שאינו יכול לו מחמש שבטח בקב"ה לבד נגע בבף יריכו, כי רצה לעשותו בעל מום בכדי שלא יוכל לעבוד בבית המקדש, ומיד אחר כך בקש מיעקב שישחרר אותו כי ברצונו לעבוד את הקב"ה כי מיכאל עומד ומשמש במרום ורצה להקריב קרבן תמיד של שחר ברם יעקב לא שחרר אותו אלא אם כן יברך אותו - שידה לו על הברכות כי יעקב שלט על המלאכים והוא עבד בבית המקדש ורק על ידי כך מיכאל יכול להקריב למעלה ועל כן מיכאל קרא לו ישראל - להראות שהוא שולט על המלאכים.

ומיד כאשר יעקב העביר את המלאך פניאל - שפנה מאל שזה המלאך - זרח לו השמש מחמת שהשמש הנה רק מהקב"ה ולא על ידי מלאך ואזי יעקב ברך ברכת יוצר אור שהקב"ה לבדו מחדש בטובו בכל יום תמיד מחדש מעשה

בראשית, ועל ידי כך ה' שהוא מרום לבדו מאז רפא אותו וכשם שלעתיד לבוא יוציא הקב"ה חמה מנרתיקה צדיקים מתעדנים בה ורשעים נדונים בה להראות שהשמש יכולה גם להזיק והקב"ה קובע מי יתרפא ומי יחלה על ידה, ועל כן אנו אומרים בברכה זו שהמלאכים הם אהובים וברוכים וזה חסרון בעבורם שמחמת שאין להם יצר הרע הם יחד זה עם זה ובסיום הברכה אנו מודיעים שהמלאכים עצמם מודים שהקב"ה לבדו פועל גבורות וגם כל בריאת העולם זה מחזיק עד היום במאמרו של מקום, וכמו שאנו מברכים בקידוש לבנה אשר במאמרו ברא שחקים וזו גדולת ה' שבדבור אחד הוא מחזיק את כל העולם לאלפי שנים ואינו צריך לומר בכל פעם דבור חדש, והמלאכים אומרים שאין להם שום כח אלא הקב"ה פועל גבורות עושה חדשות בורא רפואות ללמד שגם מיכאל גם גבריאל וגם רפאל - הן בהסד והן בדין הכל זה ה'.

ואת כל זה אנו אומרים בקדשת כתר - שהמלאכים נותנים את הכתר להקב"ה יחד עם כלל ישראל והמלאכים שואלים אותנו איה מקום כבודו כי הקב"ה יורד אלינו ברחמים וזה מה שאנו משיבים שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, שאנו כלל ישראל - לבד אנחנו חטיבה אחת עם הקב"ה וכשם שבמצרים גאל אותנו לבד, כמו כן לעתיד לבא הקב"ה יגאל אותנו לבד ולא על ידי מלאך ולא על ידי שרף. המורם מכל האמור שפרשיות אלו הנם למוד בעבורנו שהקב"ה ושומר עלינו לבד והכח שלנו גדול הרבה יותר מהמלאכים כי הקב"ה יורד אלינו למקום שבו אנו נמצאים ועל כן המלאכים יצאו מהיכן ששכב יעקב כי רק על ידי הצדיקים שהם מרכבה לשכינה המלאכים יכולים לעלות לשמים ולעבד שם ועל כן בית המקדש של מעלה מכוון כנגד בית המקדש של מטה, והעקר שאנו מצדנו נאמין בקב"ה לבד ונשלח מאתנו את המלאכים מתוך ידיעה שאנו בארץ ישראל עם הברכות שהקב"ה הבטיח בהר המוריה, וכשם שאנו מוצאים בתפלת יעקב שאמר ואתה אמרת היטיב אטיב עמך, כפל הלשון להראות שרק הקב"ה מטיב עמנו ושומר עלינו, ה' יזכנו לכך אמן.

יסודות פבירים פנין הקנאה - בחמש בראשית

עם לבן ג'תי... ויהי לי שור וזמור וגו' (שם ה-ו)
כתב רש"י עם לבן ג'תי ותרי"ג מצות שמרתי. וצריך באור מה הקשר בין מה שקיים תרי"ג מצות למה שהיו לו שור וזמור? ועוד מפני מה הזקק לספר לו שהיו לו שור וזמור, והלא בזה הוא מגביר את קנאתו עליו? ועוד יש לענין מדוע שלח לו מלאכים ממש?

ונראה לבאר בסיעתא דשמיא על פי מה שאנו רואים בהמשך שיעקב מזכיר בתפלתו את ענין המקל שעבר בו לבד את הירדן, מחמת שאליפז ממנו את כל רכושו בכדי לקיים את צוואת אביו שצוהו להרוג את יעקב, וענין נחשב כמות, ומכל מקום יעקב נשאר איתן בדעתו וכענין המטה, המסמל לחזק הדעת ואמונה מחלטת בבורא יתברך, מתוך ידיעה שרק עליו יש לנו להשען ורק בו יש לנו לבטח, וגם

כשעשו רדף אחריו מחמת קנאתו, השפיל יעקב שאין מלכות נוגעת בהברתה כמלא נימה.

וזה מה שאמר לעשו שפשם שפשחשב אליפז לעשותו עני, וכן לבן רמה אותו עשרת מונים מרב קנאתו בו, מפל מקום הקב"ה נתן לו שפע כל טוב המגיע לו, כמו כן עשו לא יוכל לגע בו לרעה, כי מסובב כל הסבות יתן לו די צרכו, וישמור עליו פשם שנתן לו עד עכשו, הגם שאליפז ולבן נסו לנשל אותו מנכסיו.

ולא עוד אלא שיעקב אמר לעשו עצה טובה נגד הקנאה, שאם הוא רואה שהוא לא מסתדר עם יעקב מחמת הקנאה, אזי יעקב יתן לו בהמות וכדומה, בכדי שירגיש טוב, ואחר כך שיתרחק מאתו, וכשם שאנו רואים בהמשך שיעקב אמר לעשו, שאינו יכול לשהות עמו בצוואת חדא, ושיבא אליו רק באחרית הימים [בכדי להרגו].

ואת היסוד הגדול הזה התורה מדריכה אותנו בכל הפרשיות שקראנו עד עתה, ונתעבב על כך מעט, כי בכל פרשה יש לנו יסודות פבירים ביצד לעבד על הקנאה שבנו, וביצד להסתדר גם עם האנשים שקשה לנו להסתדר עמם, ונפרט פמה מהדגמאות שמצאנו בתורה הקדושה ונתן להם ויחפם.

א. נפתח בזה כמה שמוצא בפרשת בראשית - קין מקבל את האדמה תחת רשותו ואזי הוא משפיל שעליו להביא קרבן לפני ה' כענין הפבורים, הבל שרואה את מעשיו הטובים של אחיו מצטרף גם הוא, ומביא קרבן מהבהמות שהיו תחת רשותו, קנאה זו של הבל בקין הנה קנאה ראויה, וכמו שאמרו חז"ל בגמרא (ב"ב כא.) "קנאת סופרים תרבה חכמה", וזה למוד בשבילנו שבמקום לקנאות בזולת, יש לנו לצעד בעקבות הטוב שהוא עושה ולנהג כמותו.

ב. בהמשך הפרשה אנו רואים שהקב"ה שוהה למנחתו של הבל ולא לשל קין, וזה בכדי לנסות את קין אם יקנא בהבל, ברם קין לא עומד בנסיון, ולבד מהקנאה הוא נעשה גם עצוב, ואזי הקב"ה שואל אותו "למה תרה לך" - למה אתה בכעס על שהשהתי את קבלת מנחתך בכדי לנסותך? "ולמה נפלו פניך" - שמחמת כך אתה בא לעצבות שנראת כבר אפילו כלפי חוץ, "הלוא אם תיטיב שאת" - אני מוכן לנשאות ולרומם אותך אם תעמד בנסיון.

וביתר באור שקינו נטל לחלקו את האדמה והפרות וכל היצא מהם, והבל נטל לחלקו מפל החי, ובזה היתה חלוקתם שוה, ברם פשקין קנא בהבל ורצה לטול גם מחלקו, בזה היתה נפילתו, וזה מה שאנו רואים גם בהמשך, כשהאדמה בלעה את דמו של הבל, אמר לו ה' "קול דמי אחיך צעקים אלי מן האדמה", מחמת שהאדמה השיבת לקין נטלה חלק שאינו שיד לה שזה החי השיד להבל, ועל כן נתקללה האדמה, וכשאנו מקימים מצוה כל שהיא, ראוי לנו להתבונן, האם היא באה מהאדמה או מהחי, ולהשפיל שלכל אחד יש את התחום שלו ואין מה לקנאות בזולת.

לדגמא מצות יציאת מרפבת מצמר ופשתים, שזה גם חי וגם צומח, ואפשר לומר שמחמת כך אכרה התורה פלאים, מפיין שזה בניסה לחשותו של הזולת, ועל כל אחד לשמור

בחלקו הטוב ולא לרצות את מה שיש לזולתו, ומכל מקום בציצית תכלת אין אסור של בלאים מפיון שהיא באה מן הים, המסמל להכנעה וענוה, וכן מהדגים שאין הקנאה והעין הרע שולטת בהם, וכן הוא מחבר בין צמר לפשתים - שכל אחד בשלעצמו שיך לקנו או להכל, מפיון שבשארדם מלא בנתינה ופרגון לזולת ואין עינו צרה בטוב של זולתו, אין חשש לקנאה.

ועתה מובן שקרה חלק על עינו התכלת, מפיון שהוא הפש לקנאות ולעשות מחלוקות, ועוד שהגם שהיה מנושאי הארון שהיה עטוף בתכלת, מכל מקום סבר בדעתו הנלווה, שרק ארון הברית קדוש ועטוף בתכלת, אבל לא שהאנשים צריכים להיות עטופים בתכלת, וכבר אמרו חז"ל (מכות כב) "כמה טפשי הגי אינשי דקמו מקמי ספר תורה ולא קמו מקמי גברא רבא", ועקר חלוקתו היתה על אהרן שעטף על גופו מעיל תכלת וכן המצנפת והציץ היו עם פתיל תכלת, וזה מחמת שעקר עבודתו של אהרן היתה להשפין שלום, בין איש שיסודו מקוץ - יסוד העפר הבא מהאדמה, לרעהו שיסודו מהבל - יסוד הרוח הבא מן החי.

וזה גם הענין שמסכתות בבא מציגא ובבא בתרא פותחים בשני אנשים שאינם מסתדרים זה עם זה, או מחמת חלוקת דעות על טלית (הבל) או על חצר (קין), שאזי הורו לנו חז"ל שיחלקו, כדי שלא יבואו לידי מצה ומריבה.

ג. את היסוד הזה מלמדת אותנו התורה גם אצל אברהם ובינו, שבאשר לוט ניסה להיות רב בפני עצמו ולהחליף את מקומו של אברהם, אמר לו אברהם שילך לו למקום אחר, ולא עוד אלא שאברהם הסכים לצדד את עצמו אפילו לצד שמאל, והעקר שלא תהיה מריבה בין רועי לרועי לוט, ולבד מכה נתן ללוט גם את הרועים שלו שרבו עם רועי לוט, מפיון שעם אנשים שרבים לא רצה אברהם עסק, וכמו שאנו רואים בהמשך שאמר אברהם למלך סדום שהיה בדעה אחת עם לוט, ומנהו לשופט העליון של סדום, שיקח את הנפש שהם כל עבדי לוט שאחזו במריבה, בכדי שהוא ולוט לא יאמרו שהם העשירו אותו, ואלו לאברהם היה את אליעזר ששמש אותו בנאמנות וברח מן המחלוקת, ותפס לו את מדת הותור, כמו שאנו רואים בענין השדוד ליצחק, ואליעזר זה היה שקול פנגד כל העבדים שהיו לאברהם מתחילה כמו שאמרו חז"ל (נדרים לב).

ד. אחר כך אנו רואים את מה שעשה אבימלך - שגזל בארות מאברהם, ומכל מקום אברהם כבר ידע מהספור עם לוט שלא להתעסק עם אבימלך, ועל כן רק בסוף הוכיחו על הדבר הזה, ואחר כך הציב את שבע הכבשות, לרמוז על עינו החלוקה, ובענין קין והכל שחלקו, בבארות השיבים לאדמה ברשותו של קין, ובכבשות השיבות להבל.

ה. התורה מספרת באריכות את המריבה שבין רועי יצחק לרועי אבימלך, וגם שם יצחק מותר והולך לחפר באר אחרת, בכדי למנוע מחלוקת.

ו. את הברכות של יצחק לעשו, שברך אותו שיצליח בתחום שלו ולא יגנס בתחום של יעקב.

ז. המעשה של רחל ולאה, שרחל מותרת ללאה ומוסרת לה

את הסמנים.

ה. הספור של יעקב עם לבן, שבכדי שלא לריב עם לבן הגם שרמזהו אין ספר פעמים, אמר יעקב ללבן שיחלקו את הכבשים והטלאים הנקדים וכו'.

ט. בשראה יעקב שאינו מסתדר עם לבן, החליט לצאת ממקומו של לבן, והעקר שלא להוציא לו את העינים.

י. בעת שיעקב מגיע לעשו הוא שולח לו מלאכים, בכדי ללמדו שעבודת האדם בעולם להיות, כמו המלאכים שאנו אומרים מדי בקר בברכת יוצר' שהם נותנים רשות זה לזה באהבה בלי שום מחלוקת, וזה הענין של התרי"ג מצוות שאמר לו ששמר שהם כל המצוות הנפלאות של התורה הקדושה המלאים בחכמה ביצד להסתדר עם הזולת ולא לבוא לידי מחלוקת ועתה מובן ששולח לו בהמות מפיון שעשו הוא בחינת קין - אדמה, ויעקב הוא בחינת הבל ובדורון ששולח לו למדו שהוא מוכן לתת לו גם מהבהמות השיבות לחלקו, והעקר שלא יתקוטט עמו וכמו שאמר שלמה המלך "אם רעב שנאף האכלהו לחם".

יתן ה' שנתבונן תמיד בתורה הקדושה ונקבל את השכל והחכמה של הותור והשלום, ועל ידי כן נצמד בדרביהם הנעלות של אבותנו הקדושים, ונזכה להיות מהתלמידי חכמים שמרבים שלום בעולם, ובשכר זה גם המלך שהשלום שלו ירעה עלינו אך שלום וחסד.

ויירא יעקב מאד ויצר לו ויזין את העם אשר אתו (שם זז) אפשר לפרש על פי דרוש שהתורה הקדושה מלמדת אותנו אורחות חיים ביצד להלחם ביצר הרע שהוא שלוחו של עשו, וזה מחמת שדרכו של היצר הרע היא לא את האדם על ידי שהוא מראה לו את כל הדברים שהוא לקוי בהם, ובכדי להנצל מכה על האדם לעשות יחץ - ולהבדיל בין הטוב לרע שבו, ועל ידי כן ישאר המתנה של הדברים הטובים שבו לפליטה ולעדוד וחזק הדעת.

אם יבוא עשו אל המנוחה האוהה (שם ט) כתב רש"י "התקין עצמו לשלושה דברים לתפלה לדורון ולמלחמה". אנו רואים כאן את הדרך הנכונה לשלום והוא שבתחלה על האדם ללכת בדרך של פשרה ודיפלומטיה, וכן לתת מתנה ומלה טובה בכדי לפתח את לבו של חברו, ואם זה לא עוזר שיבקש מאתו יתברך שיזכה להלחם כראוי ברע, בכדי ליכות לטוב והשלום האמתי, ורק אחר כך ילך בדרך של מלחמה ועקשנות כרצונו יתברך ובכח התפלה והאמונה.

מדוע מוטל על האדם להפיר טובה למי שמציק לו?

ויקוץ מן הבא בירו מנוחה (שם יד) צריך באור מפני מה שלח לו מתנות דוקא מבהמות? ועוד מפני מה נכנע לעשו מאד עד שהשתתחו לו שבע פעמים? ונראה לבאר בסיעתא דשמיא על פי מה דאיתא בגמרא

(מנחות קי.) שֶׁשָׁאָדָם עוֹסֵק בְּתוֹרַת הַקְּרָפָנוֹת זֶה כְּמוֹ שֶׁהוּא הַקְּרִיב קְרָפָנוֹת. וְזֶה מִחֻמַּת שֶׁעַל יְדֵי שָׁאָדָם מִתְּבוּנָה בְּכָל הַטוֹב שֶׁהִקְבָּה עוֹשֶׂה עִמּוֹ בְּאִפְסוֹ מוֹהָשִׁי - הֵן בְּכִלְיוֹת הֵן בְּרֵאוֹת וְהֵן בְּשָׂאֵר הַלְקֵי הַגּוֹף שֶׁפּוֹעֲלִים בְּתַקּוּנָה, הוּא מִתְמַלֵּא בְּהִפְרֵת הַטוֹב וּבְהִעָרְכָה לְקַב"ה, וְשָׁב אֵלָיו בְּתִשְׁבָּה מֵאֲהָבָה.

וְכֵמוֹ כֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ נָתַן לַעֲשׂוֹ מִתְּנֻנּוֹת שֶׁמִּסְמָלוֹת אֵת הַהִפְרֵת הַטוֹב שֶׁהָיָה לוֹ בְּלִפְיֵו - עַל הַרְדִּיפּוֹת שֶׁהוּא רָדַף אוֹתוֹ, וְעַל יְדֵי כֵּן הוּא חָסֵן וְחָשַׁל אוֹתוֹ לְהִסְתַּדֵּר גַּם בֵּן עִם לְבֵן בְּרֵאוֹי, וְזֶה גַּם כֵּן עֲנִין הַפְּרִיעוֹת שֶׁמִּסְמָלוֹת עַל הַהוֹדָאָה שֶׁהָיְתָה לַיַּעֲקֹב בְּלִפְיֵי עֲשׂוֹ. מִכָּאֵן נִלְמַד לְהַעֲרִיךְ אֵת כָּל הַבְּזִיוּנוֹת וְהַקְּשִׁיִּים שִׁישׁ לָנוּ מִכִּיּוֹן שֶׁעַל יְדֵי כֵּן אָנוּ מִתְחַסְּנִים לַעֲמֹד בְּקִשְׁיִים, וְכֵן עַל יְדֵי שָׁאָדָם מִצְטַעֵר מִחֻמַּת אֲחֵרִים הוּא לוֹמֵד כִּמְהָ זֶה נוֹרָא לְצַעֵר אֵת הַשְּׂנִי וּמִכָּאֵן וְאֵילָךְ הוּא נִמְנַע מִלְצַעֵר לְזוּלָתוֹ.

עַל כֵּן לֹא יֵאָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת גֵּיד הַנֶּזְשָׁה (ש"ס ל"ג) הַאֶסוּר שֶׁל אֲכִילַת גֵּיד הַנֶּזְשָׁה מִלְּמַד אוֹתָנוּ שִׁישׁ לָנוּ בַּחֲוֹת עֲצוּמִים לְהִלָּחֵם בְּמִלְאָכִים שֶׁהֵם מֵהַצַּד שֶׁל עֲשׂוֹ - וְעַל יְדֵי כֵּן לְהִתְחַזֵּק בְּעִבּוּדַת ה' בְּרֵאוֹי.

מדוע אנו כורעים מדי תפלה שבע השתחויות?

והוא עבר לפנייהם וישתחוו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אזוי (ל"ג א)

איתא במדרש שיעקב נתבע על שהשתחוה לפני עשו, בכדי להבין פרשה זו כראוי נעין במה דאיתא בגמרא (קדושין כט:): שרב אחא בר יעקב נותר לבדו בבית המדרש בלילה ובא מזיק שהיו לו שבעה ראשים והיה דומה לנחש שמסמל על ערמומיות ושפלות חיצונית בלבד אבל בתוך תוכו היה לו שבע שכלים של מרמה, ורב אחא השתחוה שבע השתחויות של כניעה ושפלות לפני ה' והתפלל שמונה עשרה בזכות האבות הקדושים שהשתחוו לקב"ה, ועל ידי כך הכניעו את עפרון ואת עשו ולבן, וכך בכל השתחויה הוריד ראש אחד של אותו מזיק והרגו

וכן אצל יעקב אבינו מובא בזהר הקדוש בזה"ל: כיון שראה יעקב את השכינה העליונה שהיתה הולכת לפניו השתחוה לפניו ועל כן לא כתוב וישתחוו לעשיו, ובתחלה הודה יעקב על שהיה בבטן אמו תשעה חדשים עם עשו הרשע ולא הצליח להרגו, וכשם שמצינו אצל דוד המלך ע"ה שהודה על שהיה בבטן אמו וכן הודה על הבכורה ועל שנצל מידי לבן, וזה מה שאמר לעשו עם לבן גרתי, שאתה מזכיר לי את לבן שהיה נראה כדצדיק כלפי חוץ וכל כולו היה רמאי, ובכל השתחויה של יעקב הוא הכניע את עשו והחליש את כחו ואלו היה משתחוה עוד השתחויה אחת היה מנצח את כחו של עשו לגמרי והיה מתקים ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו, ברם כשעשו הרגיש שיעקב חובט בו הוא רץ לפניו בכדי להפסיק את ההשתחויות שלו, ומכל מקום מובא במדרש שיעקב נתבע על שהשתחוה לעשו

מכיון שכלפי חוץ היה נראה הדבר שיעקב נכנע לפני עשו, ברם יעקב השתחוה ונכנע בכדי להכניע את עשו, ואלו היה מודיע זאת לכל לא היה נותן לו עשו להכניעו.

המורס מכל האמור שתפקידנו להיות בענוה ובהכנעה לפני הקב"ה מרב הכרת הטוב על כל הטוב שהוא עושה עמנו, ועל כן אנו כורעים מדי תפלה שבע השתחויות - ב' באבות ב' במודים וג' בעושה שלום, כי תכלית התפלה זה לבא עם הכנעה וענוה כעבד ולפעמים הקב"ה מביא לאדם קשיים ויסורים בכדי להביעו להכנע, ברם מוטב לנו להיות מעקרא בהכנעה ואזי נזכה שהקב"ה ישפיע עלינו אך טוב וחסד בכדי שיתאפשר לנו להמשיך להודות לשמו יתברך.

הכחות האדירים שטמונים בכל יהודי

והוא עבר לפנייהם וישתחוו ארצה שבע פעמים וגו' (ש"ס) איתא בבראשית רבה "אמר הקב"ה ליעקב עשו הלך לדרבנו ולא עלה על לבו כלל להתגרות ביעקב ויעקב עוררו עליו בהיותו משלח לו שלוחים". וכן כתב תוספות שלפי שקראו 'אדון' נענש "אמר לו יתברך אני אמרתי ורב יעבד צעיר ואתה קראתו אדון שמונה פעמים, חייך שימלכו שמונה מלאכים מעשו קדם שימלך מלך על ישראל".

והנה בודאי שאין לנו שום משג במעשיו של בחיר האבות יעקב אבינו, שבודאי שכל השתחויותיו היו בלפני חוץ בלבד, אבל בלבו פנימה השתחוה לפני המקום, מפל מקום חז"ל מלמדים אותנו בזה, את המעמד הגדול שלנו ואת הנשמה הטהורה שבנו, שמחמת כך מוטל עלינו להיות איתנים בדעתנו, ולא להתירא מפל מיני רוחות זרות וקלילות.

וזה נוגע לכל אחד ואחד בפרטיות שדוקא המחשבות מה יאמרו עלי הבריות, הם אלו שמביאות אותו לכל הבעיות ועל כן ראוי לכל אחד ואחד לצעד בדרך הנכונה והראויה המסורה לנו מדור דור מתוך עזות דקדושה ומתוך התבוננות על רצון ה' באמת ולשמוח במעשינו הטובים וכמו שכתוב "ויגבה לבו בדרכי ה'", וזה עקר מעלת ישראל שעל ידה זכו לשדר בכל הגליות וכמו שאמרו חז"ל שגאלת מצרים היתה בזכות שלא שנו שמם לשונם ומלבושם. וכן אמר בלעם "הן עם לבדר ישכן ובגוים לא יתחשב".

וכן כשקורה לאדם מקרה שמבזים אותו וכדומה, הן בשבועסים עליו מחמת דבר שראוי לכעוס עליו, והן בשבועסים עליו סתם, אזי בדרך כלל הוא נכנס לכעס וללחץ על האדם שפעם עליו וכדומה, או שהוא מאשים את עצמו ונפול לנחיתות והסתגרות יתר, אבל בודאי שאין זו הדרך, מפנין שאם מי שצועק עליו אינו צודק אין סבה לכעוס עליו, שהרי הוא מספן בזה שהוא כועס ללא טענה צודקת, ואם כן צריך לרחם עליו ולא להתיחס לצעוקותיו, שהרי הוא דומה לילד קטן שצועק סתם, וגם אם הפעם שבועסים עליו נכון וצודק, אל לו לפול לרגשי נחיתות, מכיון שבודאי שלא עשה זאת בכונה להקניט את חברו, וגם אם עשה זאת מחסר זהירות וכדומה, מפל מקום זה לא מוריד כלום מאישיותו ומתדברים הטובים שלו, ואפלו אם עשה זאת בכונה ממש, טעות לעולם חוזרת ואפשר לחזר

לפני כל מעשינו, ובזה יהיו כל דרכינו רצויים לפני אדון כל.

אם אתה חושב שתקבל ממני אגורה הנך טועה, לא אחזיר לך מאומה...

ויהי וזאת אלהים על הערים אשר סביבותיהם ולא רדפו אזורי בני יעקב (לה ה) איתא בתרגום המיחס ליונתן בן עוזיאל שיעקב ובניו הודו והתפללו לפני ה', ובזה נפלה חתת אלקים על הערים אשר סביבותיהם. אנו רואים כאן שעל ידי שאדם צועד בדרך הישרה כרצון ה', ממילא הבריות מעריכים ומכבדים אותו, ואינו בא לידי תקלות מיתרות, וכדאיתא בגמרא ביומא (פו.) על הפסוק "ואהבת את ה' אלקיך - שיהא שם שמים מתאהב על ידך, שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים, ובזה יהא משאו ומתנו באמונה עם הבריות, ועל ידי כן הבריות אומרות עליו אשרי אביו ורבו שלמדוהו תורה כראוי".

ונספר כאן מעשה בענין זה, אחד האברכים שהצטון בלמוד תורה המביאה לידי מדות ומעשים טובים, נקלע לזבוח על סכום כסף גדול עם בעל מלאכה מסים, השנים הלכו לבית הדין ושם נפסק לטובת האברך, והבעל מלאכה חייב להחזיר לו את אלפי דולרים שנטלו ממנו שלא בצדק.

אחרי יומים בא האברך לביתו של בעל המלאכה בכדי לתבע את חובו, אמר לו האיש בהצפה יתרה אם אתה חושב שתקבל ממני אגורה הנך טועה, לא אחזיר לך מאומה! האברך לא הביע על פניו שום סימן של טינה וכעס, ולא הרים את קולו כלל, אלא אמר בנימה שקטה ושלוח לבעל המלאכה, 'דע לך יקירי שביהודי מחיב אתה להאמין שאם אלפי הדולרים הללו שייכים לי, ובסופו של דבר הם אכן יעברו ממך אלי, והדבר תלוי בה, האם תשלם לי בצורה יפה או שמשמים יתבעו ממך את הכסף בצורה קשה חס ושלום!'.
כשסים האברך את דבריו שב לביתו, כשהוא מתחזק באמונה ובטחון במי שאמר והיה העולם, שבדאי לא ימנע טוב למי שהולך בדרכיו ושולט על מדותיו ועל כעסו גם בזמנים הקשים, וראו זה פלא לא עברו דקות ספורות ובעל החוב הגיע לביתו של האברך, כשכל הכסף בידו עד הפרוטה האחרונה.

ללמדנו שבכל התקלות והבעיות שיש לנו אל לנו לשבח את השגחת ה', ולצעד בדרך הנכונה בלי כעס ומדנים מיתרים, אלא בתבונה ובשלוח, ובזה נגיע להשגים גדולים, יותר מאלו היינו בועסים, הבה נשגן את היסוד הזה ועל ידי כן נזכה לכל טוב בזה ובבא.

בתשובה שלמה לפני הקב"ה, ולראות כיצד לפים את חברו בדרכי נעם ושלוח.

ועל כן בשמבים את האדם עליו לעצר דקה ולהתבונן עמוק במחשבתו בדברים הללו, ולחזק את עצמו שלא לכעוס ולהלחץ כלל, ה' יזכנו לדעת את הכחות האדירים שטמונים בנו ועל ידי כן להסתדר בכל מצב מתוך חזק הדעת וגבורה כרצונו יתברך אמן.

התביעה על שמעון ולוי זה על שלא נטלו עצה מיעקב

ויאמר יעקב אל שמעון ואל לוי עכרתם אתי וגו' (לר ל) יש לעיין בזה בכמה דברים הטעונים באור א. שלכאורה נראה מפשט הפסוק שיעקב ידע מכל התרמית שעשו בניו עם שכם ואם כן למה כעס? ב. שלא יתכן שיהיה כרצונו של יעקב להשיא בתו לנכרי שטמא אותה? ג. הלא בני העיר שכם חביבים מיתה היו כמו שבארו הראשונים ועל כן מה היתה התביעה על בני לוי? ד. בפרשת ויחי (מט ו) מובא שיעקב אמר "בסדם אל תבא נפשי בקהלם אל תחד בבדי" ופרש רש"י שלא נזכר שמו של יעקב במעשה זמרי ובמעשה כרח, ועיין פרמ"ן (שם) שכתב שזה מחמת מעשה שכם. וצריך באור מה השיבות בין הזכרת שמו של יעקב במעשה צאצאיהם, למעשה שכם?

ונראה לבאר בסייעתא דשמיא על פי מה דאיתא במדרש שכל טוב, שעקר מה שיעקב כעס על שמעון ולוי וקלל את אפם, זה על שלא התיעצו עמו לפני שעשו את המעשה, והינו שהגם שהמעשה שעשו ראוי היה להעשות, בין שהיו חביבים מיתה (שאלה ב) מכל מקום בין שיכול להיות ממעשה זה השלכות שליליות, היה להם לטול עצה מיעקב אביהם, כיצד ובאיזה אופן להוציא את דינה (שאלה א ב), או שיעקב היה אומר להם שמוטב להרוג רק את שכם ובנו, בכדי לא לעורר מדנים מיתרים, ועתה מבאר היטב שפיון שעקר התביעה עליהם היה על שלא התיעצו עם יעקב, ממילא בקש יעקב שלא יזכר שמו בחטאת צאצאיהם, במדה כנגד מדה, ובפרט במעשה זמרי וקרח שהיו נגד משה כידוע.

וזה למוד עצום בשבילנו שגם כשנראה לנו שאנו צודקים ואפלו כשבאמת אנו צודקים אל לנו לעשות מעשים מבלי להועץ בזקנים ובהקמים וכמו שאמרו חז"ל (מדרש רבה שמות) "כל מי שנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל". ולא עוד אלא שבזרא כל העולמים משפיע שפע דרך הצדיקים, וכשנוטלים עצה ומתברכים מפיהם, אזי מעשינו מתברכים ומצליחים, וכן האמונת חכמים הודרת בתוכנו. יתן ה' שנהיה קשורים באמת לצדיקים ולתלמידי חכמים ונתיעץ עמם

ניתן לשמוע שיעורים מפי מורינו ראש הישיבה שליט"א בקול הלשון במספר 03-6171111 (אידיש),

03-6171171 (לה"ק, קו ישיר). ובאמריקה - קול הלשון של ארה"ב (באידיש ובקרוב גם באנגלית). שמעו ותחי נפשכם.

להערות ותרומות ניתן לפנות למכון "א זיסקייט אין מועדי ישראל", 052-7193031.

להצטרפות ל-6481 מנויי "א זיסקייט" ולמכתבים למערכת: ALONLUBLIN@gmail.com או 5402047@gmail.com